כותבים, משפרים ומספרים: מטיוטה לסיפור

כיתה ג' | שיעור 7 מתוך 7 | רצף: סיפור ובו השתלשלות אירועים: קוראים, מבינים וכותבים · כתיבה · 45 דקות

⬅ לפני

בשיעור הקודם כל תלמיד תכנן סיפור בסולם הסיפור וסיפר אותו בעל פה לבן הזוג. בשיעורים 2–5 למדנו את מילות הזמן, את מילות הסיבה והתוצאה, את דרכי הצגת הרגש ואת המרכאות – כל אלה הם עכשיו הסעיפים ברשימת הבדיקה.

אחרי ➡

זה השיעור האחרון ברצף. בהמשך התלמידים מעתיקים את הסיפור המתוקן לעותק נקי, והסיפורים מוצגים בפינת קריאה בכיתה או מוקראים לכיתה מקבילה. הרצף הבא יכול להרחיב לכתיבת רשמים בעקבות אירוע או קריאה.

🎯 מטרה

התלמידים יכתבו טיוטה של הסיפור שלהם לפי סולם הסיפור, וישפרו אותה בעזרת רשימת בדיקה כך שהאירועים יהיו מחוברים במילות זמן ובמילות סיבה ותוצאה.

1. התלמידים יכתבו טיוטה ובה כל ששת שלבי הסולם לפי הסדר, לפחות משפט אחד לכל שלב.
2. התלמידים יבדקו את הטיוטה לפי רשימת בדיקה של 7 סעיפים, ויבצעו לפחות 2 תיקונים מסומנים (למשל הוספת מילת זמן, מילת סיבה או מרכאות).
3. התלמידים יקראו את הסיפור בקול לבן הזוג, ויקבלו ממנו כוכב אחד ומשאלה אחת הקשורים לסעיף ברשימת הבדיקה.

מיומנות: כתיבה רציפה ועריכה עצמית לפי רשימת בדיקה · **כלי:** רשימת בדיקה לסיפור (7 סעיפים) · **פרקטיקה:** כתיבה מודרכת עם שיחות קצרות של המורה, עריכה עצמית, ומשוב עמיתים "כוכב ומשאלה"

📌 עיגון

"שמירה על רצף בין משפטים ובין פסקאות ושימוש בקשרים: קשרי זמן, קשרי סיבה ותוצאה"

תוכנית הלימודים בחינוך לשוני – עברית (יסודי), פרק ד': הישגים נדרשים · הישג נדרש 3: הפקת טקסטים כתובים, תקינים מבחינה לשונית והולמים מבחינה תקשורתית · ציון דרך עד סוף כיתה ד'

🧺 חומרים

- הסולמות של התלמידים מן השיעור הקודם (עם שאלת המורה)
- רשימת הבדיקה מוגדלת על הלוח
- קטע לדוגמה "העוגה של דני" מוקרן
- עיפרון בצבע לתיקונים
- דף העבודה
- דפי שורות לטיוטה

🔤 מושגים

טיוטה · עריכה · רשימת בדיקה · כוכב ומשאלה · מילות קישור

⏱ מהלך השיעור

פתיחה **5 דק'**	המורה מחזירה לתלמידים את הסולמות עם השאלה שכתבה לכל אחד, ונותנת דקה לענות עליה בסולם. היא מציגה את המטרה: "היום הסולם הופך לסיפור. נכתוב טיוטה, נבדוק אותה כמו סופרים אמיתיים ונקרא אותה לחבר." היא מסבירה שטיוטה היא כתיבה ראשונה, ושבה מותר למחוק ולהוסיף. **תשובות צפויות:** התלמידים מוסיפים לסולם את מה שחסר ("הניסיון השני: ביקשתי עזרה מאחי"). שאלה צפויה: "צריך לכתוב יפה?" – המורה עונה: "בטיוטה כותבים ברור. את העותק הנקי נכתוב אחר כך."
הדגמה – אני **8 דק'**	המורה מקרינה קטע לדוגמה, "העוגה של דני", שכתוב בלי מילות קישור ובלי מרכאות: "יום אחד דני רצה לאפות עוגה לאמא. העוגה נשרפה. דני אמר אוי לא. הוא אפה עוד עוגה. היא יצאה טעימה. אמא שמחה." היא בודקת אותו מול רשימת הבדיקה סעיף אחר סעיף, ומתקנת בעיפרון צבעוני: מוסיפה איפה ומתי, מילת זמן, מילת סיבה, מרכאות ופסיק, וניסיון שני. *"אני בודקת את הסעיף הראשון: האם כתוב איפה ומתי? לא. אז אני מוסיפה: "ביום שישי בבוקר, במטבח". עכשיו מילות זמן: בין "העוגה נשרפה" לבין "הוא אפה עוד עוגה" חסר משהו שיחבר, אז אני מוסיפה "אחר כך". ו"דני אמר אוי לא" – אלה המילים של דני, ולכן אני שמה אותן במרכאות: דני אמר: "אוי, לא!""* **תשובות צפויות:** התלמידים מזהים סעיפים חסרים נוספים: "אין ניסיון שני", "לא כתוב למה העוגה נשרפה". המורה מוסיפה: "העוגה נשרפה, כי דני שכח לכבות את התנור."
תרגול משותף – אנחנו **7 דק'**	הכיתה ממשיכה יחד את "העוגה של דני": המורה שואלת על הסעיפים שנותרו – רגש בהתחלה ובסוף, ניסיון שני, סיום – והתלמידים מציעים תיקונים. המורה כותבת את התיקונים בצבע על הלוח, וכך הכיתה רואה טיוטה לפני העריכה ואחריה. **תשובות צפויות:** רגש בהתחלה: "דני היה לחוץ, כי אמא עמדה להגיע הביתה." ניסיון שני: "הוא ביקש מהשכנה ביצים ואפה עוגה חדשה." סיום: "אמא חייכה, ודני הרגיש גאה." טעות צפויה: תיקון שמוסיף מידע שאינו קשור לסיפור ("לדני יש כלב"). המורה שואלת: "איזה סעיף ברשימה התיקון הזה משפר?"
כתיבה מודרכת – טיוטה **10 דק'**	כל תלמיד כותב את הטיוטה שלו לפי הסולם, שלב אחר שלב, ומשאיר שורה ריקה בין שורה לשורה כדי שיהיה מקום לתיקונים. המורה עורכת שיחות קצרות של דקה עם תלמידים לפי הסולמות שבדקה: מתחילה בתלמידים שהסולם שלהם היה חסר. אם הכיתה צריכה יותר זמן לכתיבה, המורה מפצלת: בשיעור זה טיוטה, ובשיעור הבא עריכה וקריאה בקול. **תשובות צפויות:** טיוטות של 6–10 משפטים. טעות צפויה: "ואז... ואז... ואז..." בין כל האירועים. המורה מצביעה על מחסן מילות הזמן ושואלת: "איזו מילה אחרת תתאים כאן?"

עבודה עצמית – עריכה לפי רשימת הבדיקה **10 דק'**	התלמידים בודקים את הטיוטה שלהם לפי רשימת הבדיקה בדף (משימה 3), מסמנים ☐ ליד כל סעיף שקיים, ומבצעים לפחות שני תיקונים בעיפרון הצבעוני. הם רושמים את התיקונים בטבלה (משימה 4). המורה עוברת בין התלמידים ושואלת: "איזה תיקון הכי שיפר את הסיפור?"
סיכום ובדיקת הבנה **5 דק'**	קריאה בקול לחבר: כל תלמיד קורא את הסיפור לבן הזוג, ובן הזוג אומר כוכב אחד (מה היה טוב, לפי סעיף ברשימה) ומשאלה אחת (מה כדאי להוסיף). בסוף כרטיס יציאה. **תשובות צפויות:** כוכב: "היה ברור מה הבעיה", "השתמשת ב'פתאום' ובגלל זה הייתי במתח". משאלה: "לא הבנתי איפה זה קרה", "תוסיף מה הוא אמר במרכאות". טעות צפויה: משוב כללי ("היה יפה"). המורה מבקשת לקשור לסעיף ברשימה.

🤲 תמיכה

- תלמידים שמתקשים בכתיבה כותבים משפט אחד לכל שלב בסולם, ויכולים להכתיב למורה או לחבר את השלב הקשה להם.
- רשימת הבדיקה שלהם מקוצרת לארבעה סעיפים: מי, איפה ומתי; בעיה; פתרון; מילת זמן.

🚀 אתגר

- תלמידים מתקדמים מחלקים את הסיפור לשלוש פסקאות (פתיחה, אמצע, סיום) ומשתמשים לפחות בשלוש מילות זמן שונות.
- תלמידים מתקדמים מוסיפים משפט שמראה רגש בלי לכתוב את שם הרגש, כמו בסיפור העפיפון.

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: כתבו שני תיקונים שעשיתם בטיוטה, ולכל תיקון – איזה סעיף ברשימת הבדיקה הוא שיפר. — **הצלחה:** שני תיקונים אמיתיים מן הטיוטה (למשל: "הוספתי 'אחר כך' – סעיף מילות זמן"; "שמתי מרכאות סביב מה שאחי אמר – סעיף מרכאות"). הצלחה: שני תיקונים, וכל אחד קשור לסעיף מתאים.

מה בודקים: נבדקים הטיוטה והעריכה: ששת שלבי הסולם בטיוטה, לפחות 2 תיקונים מסומנים שתואמים לסעיפים ברשימת הבדיקה (משימות 3–4), וכרטיס היציאה. את הסיפור המוגמר מעריכים במחוון בן 7 הסעיפים של רשימת הבדיקה, כך שהתלמידים יודעים מראש לפי מה ייבדקו.

שיעורי בית: העתיקו את הסיפור המתוקן בכתב ברור, והוסיפו לו כותרת וציור.

אִטְיוּטָה לְסִפּוּר

כיתה ג׳ · שיעור 7 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שֵׁם: _____ תַּאֲרִיךְ: _____

שָׁלוֹם יְלָדִים! הַיּוֹם תַּסְתָּם שֶׁלָּכֶם הוֹפֵךְ לְסִפּוּר. נִכְתֹּב טְיוּטָה, נְבַדֵּק אוֹתָהּ וְנִשַּׁפֵּר אוֹתָהּ.

דֻּגְמָה: לְפָנִים: הַסּוּפָה נִשְׁרְפָה. הוּא אָפָה אֹרֶז אֹרֶז סוּפָה. אַחֲרֵי: הַסּוּפָה נִשְׁרְפָה, כִּי דָּנִי שָׂכַח לְכַבּוֹת אֶת הַתַּנּוּר. אַךְ הוּא אָפָה אֹרֶז סוּפָה חֲדָשָׁה.

הַסּוּפָה שֶׁל דָּנִי (טְיוּטָה)

יוֹם אֶחָד דָּנִי דָּגָה לְעַצְמוֹ. הַסּוּפָה נִשְׁרְפָה. דָּנִי אָמַר אוּי לִי. הוּא אָפָה אֹרֶז סוּפָה. הָיוּ אֹרְחִים אוֹתוֹ שֶׁאֵתָּה אוֹתוֹ.

1 הַקִּיפוּ אֶת הָאִשְׁפָּט שֶׁכָּתוּב נָכוֹן. ⭐

1. אֵיזֶה אִשְׁפָּט כָּתוּב נָכוֹן? דָּנִי אָמַר: "אוּי, לִי!" | דָּנִי אָמַר "אוּי, לִי"! | "דָּנִי אָמַר: אוּי, לִי!"
2. אֵיזֶה אִשְׁפָּט אֵחֵר אֵין שׁוּם אוֹרְכִים? הַסּוּפָה נִשְׁרְפָה. הוּא אָפָה אֹרֶז סוּפָה. | הַסּוּפָה נִשְׁרְפָה, לָכֵן דָּנִי אָפָה אֹרֶז סוּפָה חֲדָשָׁה.

2 הַשְׁלִימוּ אֶת הָאִשְׁפָּטִים הָאִשְׁפָּרִים שֶׁל דָּנִי. ⭐⭐

1. דָּנִי דָּגָה לְעַצְמוֹ אִשְׁפָּטַ ____.
2. הַסּוּפָה נִשְׁרְפָה, כִּי ____.
3. דָּנִי אָפָה אֹרֶז סוּפָה חֲדָשָׁה ____.

3 סַמְנוּ כָּל סִפּוּר שֶׁיֵּשׁ בַּטִּיוּטָה שֶׁלָּכֶם. ⭐⭐

- ☐ בַּפְּתִיחָה כָּתוּב אִי, שֶׁהִיא וְאָתִי.
- ☐ יֵשׁ בְּעָיָה בְּרוּרָה.
- ☐ יֵשׁ שְׁנֵי נִסְיוֹנוֹת שׁוֹנִים.
- ☐ יֵשׁ פִּתָּרוֹן וְסִיּוּם.
- ☐ הִשְׁתַּמַּשְׁתִּי בְּכָמָּה פְּעָלִים מִזְּמַן עָבָר.
- ☐ הִשְׁתַּמַּשְׁתִּי בַּמִּלָּה כִּי, לָכֵן אוֹ בְּגָלַל.
- ☐ בְּכָל הַדְּאוּת כְּתוּבִים בְּתוֹךְ מֵרְכָּאוֹת.

4 כִּתְבוּ שְׁנֵי תְּקוּנִים שֶׁעָשִׂיתֶם. ⭐⭐⭐

אֵיךְ הָיָה כָּתוּב	מָה כָּתַבְתִּי עַכְשָׁו	הַסִּפּוּר בָּרִאשִׁיָּה

5 כִּתְבוּ כּוֹכָב וּמִשְׁאָלָה לַסִּפּוּר שֶׁל בֶּן הַדּוּד. ⭐⭐

_____

_____

בְּדִיקָה עַצְמִית

- ☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִקְרֹא אֶת הַסִּפּוּר בְּקוֹל וּלְקַבֵּל מֵשׁוֹב.
- ☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִבְדֹּק אֶת הַסִּפּוּר שֶׁלִּי לִפְי רְשִׁימָה וּלְתַקֵּן אוֹתוֹ.
- ☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִכְתֹּב סִפּוּר לִפְי הַסֶּלַע.